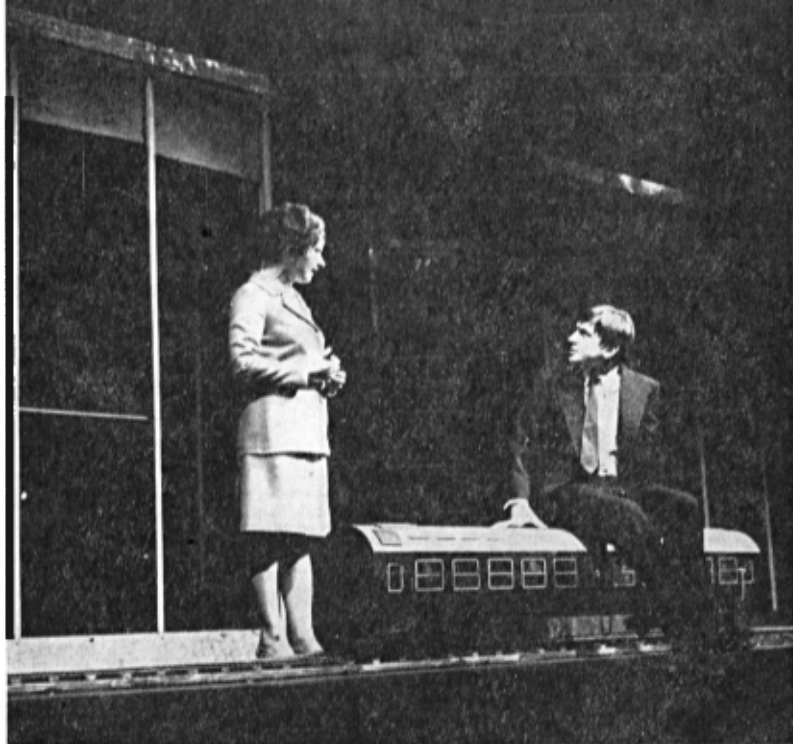

Elena
Pop
și
Dumitru
Furdui

măsură și tact, actorii impunându-și dificila sarcină de-a renunța la poante și acceptând cu devotament micile sarcini mari ale rolurilor episodice. Și-au adus aici, în spectacolul văzut de mine, un aport substanțial: Maria Potra (Profesoara), Al. Lungu (Simion Birău), Dinu Ianculescu (Sădeanu), Jean Lorin (To-varășul de la centru), Monica Ghiuță (Iulia), Florin Vasiliu (Chimistul), Tudorel Popa (Neamțul), Nicolae Ifrim (Însoțitorul), după cum Magda Popovici, Jana Gorea, Victoria Gheorghiu, Stamate Popescu au punctat exact apariții fugare.

Elena Pop (Catița) și-a depășit, cu siguranță scenică și modestie profesională, sarcina dramatică de argument în logica unui divorț, dînd viață unui personaj încîntător — în limitele condiției femeii „cu sini mici și viață monotonă”, cum ar spune un reputat și cunoscut autor moralist. Excelenta actriță de compoziție care este Tatiana Iekel a desfășurat o probă de virtuozitate în portretul personajului de folclor ardelenesc (replică feminină și regională lui nea Mărinu). „buna” fereza. Evident, recitalul îi aparține lui Dumitru Furdui: de aceea el se și comportă ca solist al serii, culegînd pe merit toate aplauzele. Furdui sintetizează o tipologie, cucerind prin inteligența unui joc simplu, cu subtext continuu, pendulînd între nevinovăție și obrăznicie, uimiri și decepții, pasiune și detașare, trăire și comentariu.

Mira Iosif

Teatrul Dramatic
din Baia Mare

■ STEAUA ZIMBRULUI

de Valeriu Anania

■ PENTRU CINE BAT CLOPOTELE

de Ernest Hemingway

Trupa băimăreană, în turneu la București, a fost bine apreciată în presă, iar publicul Capitalei a manifestat un interes real — susținut inițial de titlurile afișului: *Steaua zimbrului* de Valeriu Anania și *Pentru cine bat clopotele* (adaptare după romanul lui Ernest Hemingway de Roza Ostrowska și Jerzy Goliński). Sînt două scrieri de amploare și apariția lor în premieră pe țară vorbește despre ambițioase preocupări pentru slujirea unui serios program artistic al teatrului.

Scenă din spectacolul cu piesa „Steaua Zimbrului” de Valeriu Anania

Diferite ca problematică și stil, cele două reprezentații se însoțesc în spirit sub semnul misiunii sociale — al afirmării unui înalt ideal politic și moral. Ambele se înscriu, de asemenea, în zona dramelor eroice, a evocărilor patetice și de vibrație poetică, de sublime gesturi umane. Termenul „eroic” dobândește aici mai mult decât greutatea unei semnificații categoricale. Ne place să credem că s-a încercat o direcționare în natura însăși a programului teatrului, a „politicii” sale, a rolului pe care și-l asumă băimărenii în educarea patriotică a publicului pe coordonate majore. Scrutate dintr-un anumit punct de vedere, cele două texte, atât de diferite ca formulă dramatică, dezvăluie, în adevăr, o relație interioară comună: personajele create de Valeriu Anania exprimă — pe fundalul nimbărilor în legendă al întemeierii Moldovei — aspirația spre libertate și independență națională a poporului nostru, iar eroii lui Hemingway — în alt timp (istoric) și pe alte meleaguri — evocă aceleași aspirații, pe fundalul luptelor poporului spaniol împotriva fascismului. Ambele spectacole sînt animate de încrederea popoarelor în steaua libertății și a demnității lor, de eroismul și măreția luptelor pentru neafrnare.

Realizatorii spectacolelor s-au străduit să descopere și să expună aceste sensuri și semnificații în așa fel încît să stabilească și să facă evidentă comuniunea de aspirații ale eroilor trecutului cu cei ce reprezintă, în sală, prezentul și viitorul. Strădanie cu atât mai

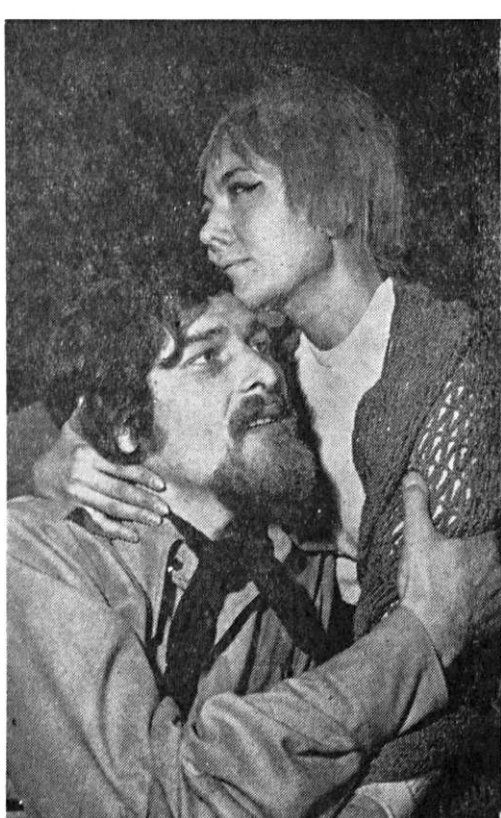
merituosă (și necesară) cu cît ambele partituri se înfățișează destul de dificile în raport cu cerințele actului scenic.

Înzestrată cu reale virtuți literare, cu frumuseți de poem și legendă populară, *Steaua Zimbrului* alternează într-o revărsare abundentă și colorată de metafore și simboluri, de elemente mitice, de datini, credințe, eresuri. Evocarea lui Anania (închinată descălecătorilor de țară Dragoș și Bogdan, — „dătători de legi și datini” — care, cu plugul și spada au rotunjit moșia strămoșească, înscriind pe harta Europei, cea de a treia Țară Românească de sine stătătoare) caută să sublimeze această-mitică realitate în generoasa idee și certitudine patriotică a permanenței pe aceste meleaguri, încă „de la facerea lumii”, a poporului român, a dorinței lui neabătute de a trăi și de a fructifica în pace și slobod tradiția glorioasă a strămoșilor. Îmbrăcată într-o limbă frumoasă și curată, bogată în imagini, cu o cadență și curgere firească, armonioasă a versurilor, această idee fundamentală a poemului lui Anania nu e susținută, totuși, cu suficiente argumente dramatice, cu densă și tensionată substanță teatrală. Conflictul e adesea diluat, digresiuni lirice cu iz desuet îngreunează urmărirea acțiunii principale, patosul e adesea retoric. Toate acestea împing pe un plan secund mișcarea și evoluția psihologică a personajelor.

Regizorul Marius Popescu a evitat cu pricere excesele retorice, și aici găsim o calitate esențială a montării. El a dat textului o

interpretare simplă și apropiată spectatorului de azi; vibrația patriotică a răsunat într-o atmosferă sobră, solemnă, fără ostentație, atmosferă ce ne amintește de eleganța austeră a vechilor legende populare. Amplificind sensurile lucrării prin introducerea unui inspirat cor de tărânci, integrând în țesătura jocului teatral unele mimodrame (*Dansul zîmbrului, de exemplu*), proprii ritualului folcloric (*imperfecte ca realizare și rigoare artistică dar gândite funcțional*), regizorul a conferit montării o amplă deschidere spre istorie și mit, și totodată spre prezent și viitor. Soluțiile scenice ingenioase, încercarea demnă de laudă de a da volum și plasticitate textului, fără intervenții formal inoitoare, unitatea stilistică — reținut înfiorată de patos — realizată prin susținerea actoricească, au determinat receptarea emoțională a suflului patriotic ce înnobilează *Steaua zîmbrului*.

Mai puțin unitară, cea de a doua reprezentare, *Pentru cine bat clopotele* vedește limpede efortul regizorului Petru Mihail de a insufla viață și adevăr unei dramatizări — de fapt, mai degrabă caiet de regie, decît propriu zis tratare literară. Adaptarea n-a putut depăși, nici de data aceasta, dificultatea cuprinderii conținutului epic al originalului, densitatea ideatică, complexitatea semnificațiilor și trimiterile la istorie ale celebrului roman. Alese cu discernămint, cele două direcții ale scrierii — filonul romantic al iubirii dintre Robert Jordan și Maria și implicațiile războiului din Spania, cu eroismul și lupta solidară a reprezentanților poporului spaniol și ai brigăzilor internaționale, au fost transmise de autorii dramatizării liniar și expozitiv. În consecință, spectacolul n-a putut depăși în toată desfășurarea sa, această liniaritate. Cîteva momente au reușit, totuși, să schițeze sensul și măreția luptei antifasciste; dar, în general, am simțit aici tributul plătit de regizor interpretărilor desuete ale patosului grandilocvent al eroismului afișat prin răbufniri temperamentale, cu „poză” emfatică, cu atitudini și grupaje convenționale. Fluxul afectiv, puritatea sentimentelor, au apărut edulcorate. Buna intenție de spiritualizare a momentelor de dragoste dintre Jordan și Maria nu s-a materializat cu putere de convingere, scenele de dragoste au fost umbrite de artificialitate. Caracterul monumental al montării, dorința de a atribui întâmplărilor din scenă valoare de simbol au fost susținute sugestiv de decorul lui Mircea Matcaboji. Un uriaș plan înclinat, cu denivelări, a permis rapide schimbări de unghiuri conferind montării cursivitate și dimensiune emoțională. Același scenograf a contribuit cu un decor foarte frumos, auster și impunător, (ingenioasă alcătuire din lemn brut masiv) la crearea în spectacolul *Steaua Zîmbrului* a tonalității legendare, cu accente poetice impetuoase și dramatice. Pecetea pusă de „aceeași mînă” pe ambele montări indică un început, încă timid, dar interesant, de conturare a unui stil. Discrepanțele calitative, observate în interpretarea actoricească de la un spectacol la altul.

Eugen Ungureanu și Ruxandra Petru
în „Pentru cine bat clopotele”

relevă o muncă anevoioasă, dar încă nedusă pînă la capăt pentru omogenizarea colectivului, pentru valorificarea lui plenară. Calitățile interpretative reale, premisele profesionale oferite de cîțiva actori de diferite generații, ne îndreptătesc însă să credem că și pe acest plan, al interpretării, dezideratul modelării unui stil de joc unitar poate fi împlinit de băimăreni. Ne-au dat această încredere: Virgil Fătu, în rolurile lui Bogdan și Generalul Goltz, Cazimir Tănase (Ludovic), Ion Săsăran, în pitoreștile și autenticele tipuri Șendrea și Țiganul; Ruxandra Petru (Mușata, Maria); Vasile Constantinescu (Dragoș), Cornel Mititelu (Volodea), Olga Sîrbul (Dorna), Ben Dumitrescu (Costea), Aurel Mazilu (Lațcu), Teofil Turturică (Ițcu, Anselmo).

Generația tină de actori (fructificînd cîștigurile dobîndite în noua școală teatrală) își află un bun exponent în Eugen Ungureanu. El a susținut laconic și expresiv, cu personalitate, cu fior dramatic cele două roluri de performanță: Lațcu și Robert Jordan.